

Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)
Elderly Issues Research Journal (EIRJ)
Cilt (Vol.) 10, Sayı (Number) 2, 2017, Sayfa (Pages) 1-8
ISSN 1308-5816
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/yasad/>

Yaşlıların Kentsel Açık Mekân Kullanımlarının İncelenmesi: Trabzon Kenti Örneği

Tuğba DÜZENLİ^{1*} & Elif Merve ALPAK*

* Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, TRABZON/Türkiye

Geliş Tarihi: 25 Şubat 2017
Kabul Tarihi: 22 Haziran 2017
Yayın Tarihi: 03 Temmuz 2017

Orijinal Araştırma Makalesi

ÖZET

Son yıllarda yaşlı nüfusunda görülen artış, yaşlıların sorunlarına önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle; yaşlılık döneminin tanınması, yaşlılar için özelleştirilmiş, onların fizyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinmelerini karşılayabilecek uygun kentsel mekânların yaratılması hem tasarımcılar hem kullanıcılar için önemlidir. İhtiyaçlara yönelik olarak düzenlenmiş kentsel açık mekânlar birtakım fiziksel ve psikolojik baskılar altında bulunan yaşlılar için büyük önem taşımaktadır. Sosyal bağları güçlendirmesi konusunda oldukça önemli yeri olan kentsel açık mekânların tüm yaş grubu ve kullanıcı tiplerini birleştirici rolleri bulunmaktadır. Kentin bir parçası olan yaşlıların açık mekânlara katılımı ancak bu mekânların yaşlı ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmasıyla sağlanabilir. Bu çalışmada da amaç hangi kentsel açık mekânların yaşlılar tarafından ne kadar ve ne amaçla kullanıldığının belirlenmesidir. Diğer bir deyişle; yaşlılara uygun kentsel açık mekânlar için tasarım ölçütleri ortaya koymak, yaşlıların kentsel yaşama katılımlarını, kentsel açık mekan kullanımlarını araştırmaktır.

Çalışmada Trabzon kentinde yaşayan 125 yaşlı bireyle (65-74 yaş) anket yapılmıştır. İlk olarak kişilerin yaşları, cinsiyetleri, meslekleri ve yaşam güvenceleri olup olmadığı sorgulanmıştır. Daha sonra yaşlılara en çok hangi açık mekânları ne sıklıkta kullandıkları, bu açık mekânlarda neler yaptıkları sorulmuştur. Ayrıca buralara gitme nedenleri de sorgulanmıştır. Anketin bu kısmında 5'li Likert tutum skalası kullanılmıştır. Sonuçta, yaşlıların kentsel açık mekânlardan en çok parklarda vakit geçirdikleri, kentsel açık mekânları en çok arkadaşlarıyla birlikte olmak ve oturup dinlenmek için kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca bu mekânları tercih nedenlerinin ulaşılabilirlik, doğallık ve güvenlik olduğu da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, kentsel açık mekânlar, yaşlı ihtiyaçları

¹ Sorumlu Yazar İletişim: tugbaduzenli@gmail.com

ABSTRACT

The increase in elderly population in recent years suggests that the problems of the elderly be taken into consideration. Therefore, it is significant for both the designers and the users to get to know the old age period and to create urban areas that are specialized for the elderly and that are able to fulfill their needs physiologically, psychologically and socially. Open urban areas that are designed for the needs have great importance for the elderly, who are under physical and psychological pressure. Open urban areas, which have great place in strengthening the social ties, have the roles of connecting people from all ages and different types. For the elderly, who are a part of the city, to participate in open urban areas may only be enabled through the help of designing these areas appropriate for their needs. This study aims at examining the open urban areas and their frequency and the purpose of use by the elderly. In other words, it aims to reveal the criteria for the open urban areas that are suitable for the elderly, and it also aims to explore their participation in urban life and the use of open urban areas by them.

In this study, a questionnaire has been conducted on 125 elderly people (ages between 65-74) who live in the city of Trabzon. First of all, their ages, genders, occupations and whether they have life insurance or not are examined. After that, the elderly have been asked about the kind of open urban areas that they use most, the frequency of their use and the activities they do in those areas. Moreover, their purpose of visiting those places has also been questioned. In this part of the study, a 5 point Likert scale has been used.

As a result, it has been found out that the elderly mostly spend their time in parks, which are one of those open urban areas, they use open urban areas mostly to come together with their friends and to sit and rest. Furthermore, it has been identified that their purpose of visiting those areas is that they are reachable, natural and safe.

Key Words: Elderliness, open urban areas, needs of the elderly

(A case study on the use of open urban areas by the elderly: A sample of Trabzon city)

1. GİRİŞ

Ülkemizde ve dünyada hayat standartlarının artışı, ölüm oranlarının azalması ile yaşlı nüfus sayısında bir artış gözlemlenmektedir. Kentsel ortamda değişen yaşam biçimlerinin bir sonucu olarak yaşlı bireylerin sürekli değişen ve dönüşen kent dinamiğine, kentsel mekânlara uyum sağlamaya çalışmaları, yaşlılar üzerinde fiziksel, sosyo-ekonomik ve psikolojik sorunları içinde barındırmaktadır.

Yaşlılık dönemi bireyin üretimden çekildiği, rol-statü kayıpları yaşadığı, bağımlılığın ve kaza riskinin arttığı, fiziksel gücün azaldığı, bedeninin dış çevreye uyumunun ve direncinin zayıfladığı, hastalıklara yatkın olduğu bir dönem olarak hem sağlık sistemini hem de sosyal, ekonomik sistemleri ilgilendiren çok yönlü bir toplum sağlığı sorunudur (Howell, 1980; Kitwood & Bredin, 1992; McKee, Houston & Barnes, 2002). Psikolojik alanda da yaşlılık önemli sorunları beraberinde getirmektedir. Yeni durumlara uyumu zorlaşan, zihinsel işlevleri yavaşlayan, günlük yaşamını sürdürmede bağımlı hale gelen yaşlılar üretkenlik dönemini geride bırakmışlardır. Yetersizlik ve işe yaramazlık duygularını ortaya çıkaran bu durum yaşlıları çeşitli psikiyatrik sorunlara doğru itmektedir. Emeklilik sonrası topluma aktif olarak katılım azalır. Ayrıca günlük rutinlerin değişmesi, amaç ve sosyal çevre kaybı, depresyon, düşük gelir gibi sorunlar ortaya çıkar. Uygun açık mekânlarda zaman geçirmek; yaşlıların bu psikolojik sorunlarını azaltarak, topluma uyum sağlamalarına yardımcı olabilir.

Kentsel açık mekânlarda insanlarla kurulan bağların ve toplumsal rollerin sürdürülmesi yaşlıların mutluluklarını önemli ölçüde etkilemekte, sosyal ihtiyaçların karşılanmasıyla yaşanan ortamlardan duyulan memnuniyet düzeyi artmakta ve kent ile sürdürülebilir bir

ilişki sağlanmaktadır (Harel, 1981). Mekânlar; kullanıcının fiziksel, sosyal, psikolojik ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlara uygun etkinlikleri desteklediği ölçüde yaşam konforu sağlar. Mekânın ölçeği ne olursa olsun, yaşam alanı oluşturduğu kullanıcılar için fiziksel, kültürel, psikolojik ve sosyal bağlamda algılanabilir (okunabilir) ve yaşanabilir olması tasarımların amacı olmalıdır.

Mekânların kullanılabilirliği, kullanım amacı ve sıklığı gibi faktörler, kullanıcıların (çocuk, genç, yetişkin, yaşlı) ihtiyaçlarına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Yaşam süresince değişen ve şekillenen davranış biçimleri, alışkanlıklar ve bireyin fiziksel koşulları mekân kullanımını etkilerken, mekânın organizasyonu da aynı şekilde bireyin mekânı kullanım biçimini etkiler. Özellikle yaşlı mekânlarının, yaşlıların ihtiyaçları, sahip oldukları beceri ve gereksinimleri doğrultusunda ele alınması gerekmektedir.

Kentsel açık mekân kullanımının yaşlı bireylerin psikososyal yapısı üzerine etkileri birçok araştırmanın konusu olmuştur. Özellikle doğal peyzaj elemanlarının mekânda varlığının insanın fiziksel ruhsal sağlığını iyileştirici ve yenileyici etkileri olduğu ileri belirlenmiştir (Ulrich, 1983; Kaplan, Kaplan & Ryan, 1998; Herzog, Maguire & Nebel, 2003; Simonic, 2006). Açık mekânlarda zaman geçiren yaşlı bireylerin uyku düzenlerinin iyileştiği, daha az ağrı şikayetinde buldukları, fiziksel rahatsızlıklarının azaldığı, demans ve Alzheimer semptomlarının yavaşladığı araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur (Zeisel vd, 2003; Fujita, Chaves, Motohashi & Shinkai, 2006; Connel, Sanford & Lewis, 2007; Jacobs vd, 2008; Oğuz, Çakıcı, Sevimli & Özgür, 2010). Yaşam çevrelerinin kalitesi ile yaşlıların sağlığı arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Yaşlılar ihtiyaçlarına olanak sağlayan çevrelerde zaman geçirdiklerinde daha çok fiziksel etkinliğe katılırlar. Daha fazla etkinliğe katılmak emsalleriyle beraber zaman geçirebilmelerine ve sosyal hayata dâhil olmalarına olanak sağlar (Sugiyama & Thompson, 2007).

Sonuçta yaşlı ihtiyaçlarına uygun tasarlanan mekânlar; sağlıklı sosyal çevrenin oluşmasına katkı sağlar, toplumun fiziksel-ruhsal sağlığının korunmasına, bu mekânların herkes tarafından sahiplenilmesine ve kent kimliğinin oluşmasına da yardımcı olur. Bu çalışmada da amaç hangi kentsel açık mekânların yaşlılar tarafından ne kadar ve ne amaçla kullanıldığını belirleyerek yaşlılara uygun kentsel açık mekân tasarımına ışık tutmaktır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada anket çalışması yöntemi kullanılmış, Dünya Sağlık Örgütü tarafından Yaşlılık başlangıcı 65 yaş olarak belirlendiğinden (WHO, 1989); Trabzon kentinde yaşayan, akıllı, ruh ve beden sağlığı yerinde olan 65-74 yaş arası toplam 125 yaşlı ile evlerinde görüşülmüştür. Araştırmada genç yaşlılar (65-74 yaş aralığı) seçilmiştir; çünkü yapılan araştırmalara göre bu kesimdeki bireylerde genellikle fonksiyonel olarak çok büyük kayıplar gözlenmemekte, başkalarının yardımına ihtiyaç duymadan yaşamlarını sürdürebilmektedirler (Susman & Riley, 1985).

Görüşmelerde yaşlılarla anket yapılmış, ilk olarak kişilerin yaşları, cinsiyetleri, meslekleri ve yaşam güvenceleri olup olmadığı sorgulanmıştır. Ankette yaşlılara kentsel açık mekanların listesi ve 5'li Likert tutum skalası verilerek mekanları ne sıklıkta kullandıkları (5= her gün, 4= haftada birkaç kez, 3= haftada bir, 2= ayda birkaç kez, 1= hiç) sorgulanmıştır. Daha sonra etkinlik listesi verilerek bu açık mekanlarda en çok yaptıkları etkinliği işaretlemeleri istenmiştir. Ayrıca son soruda buralara gitme nedenleri de sorulmuştur.

3. BULGULAR

Demografik Bulgular

Anketin ilk kısmında katılımcıların demografik özellikleri sorgulanarak, katılımcılar ile ilgili genel bilgi edinmek istenmiştir. Katılımcıların 63' ü erkek, 62' si kadındır, ortalama yaşları YSAD-EIRJ 2017 / 10(2):1-8

68,9 olarak hesaplanmıştır. Meslekleri; serbest meslek, emekli, ev hanımı olarak üç grupta toplanmıştır. Katılımcılar, sağlık güvencesi ve yaşlılık döneminde sabit aylık gelirleri olup olmadığını sorgulayan sorulara % 81,6 oranında olumlu cevap vermiş ve ekonomik güvenceleri olduğunu belirtmişlerdir.

Soru 1'e ilişkin bulgular

İlk soruda yaşlılara hangi kentsel mekânları ne sıklıkta kullandıkları sorulmuştur. Bu soruda kentsel açık mekanların listesi (sokaklar, parklar, konut çevresindeki açık mekanlar, dini yapıların çevresi, diğer) ve 5' li skala verilerek (5= her gün, 4= haftada birkaç kez, 3= haftada bir, 2= ayda birkaç kez, 1= hiç) kullanım sıklıklarını işaretlemeleri istenmiştir. Sonuçta en çok parkları kullandıkları (4,10) belirlenmiş, tabloda oranlar verilmiştir (Tablo 1). SPSS (v. 17.0) kullanılarak yapılan ANOVA testi sonucunda yaşlıların farklı kentsel açık mekanları kullanım düzeylerindeki dağılımın anlamlı olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Bu farklılık yaşlıların parkları daha çok kullanmasının anlamlı olduğunu ifade eder bu da yaşlılar için önemlidir. Yaşlılar parklar gibi açık mekan kullanımına yönlendirilmelidir, çünkü bu mekanlardaki etkinlikler yaşam kalitesini artırır ve aktif yaşlanmaya yardımcı olur (Seleker, 2007).

Tablo 1. Kentsel açık mekânların yaşlılar tarafından kullanımı

	t	sd	Std. Sapma	Ortalama	95% Güven Aralığı	
					En Düşük	En Yüksek
Sokaklar	43,757	124	,973	3,81	3,64	3,98
Parklar	50,679	124	,905	4,10	3,94	4,26
Konut çevresi	35,640	124	1,104	3,52	3,32	3,72
Dini yapılar	23,033	124	,831	1,71	1,56	1,86

Tablo 2. Kentsel açık mekânların kullanım dağılımı

	Kareler toplamı	sd	Ortalama Kare	F değeri	p*
Gruplar arası	434,230	3	144,743	157,484	,000
Grup içinde	455,872	496	,919		
Toplam	890,102	499			

*p<0.001

Soru 2'ye ilişkin bulgular

Yaşlıların kentsel açık mekânlarda neler yaptıklarını belirlemeye yönelik sorulan soruda etkinlik listesi (arkadaşlarla vakit geçirme, oturma-dinlenme, yeme-içme, torun gezdirmeye, hava alma, alışveriş, yürüyüş, buluşma, seyir, gazete-kitap okuma, tavla vb. oyunlar oynama, örgü örme) verilerek en çok yaptıkları etkinliği işaretlemeleri istenmiştir. En yüksek değeri arkadaşlarıyla birlikte olmak (% 37,6) ve oturma dinlenme (% 26,4) cevapları almıştır (Tablo 3). Yapılan χ^2 testi yaşlıların gerçekleştirdikleri etkinlikler arasında anlamlı bir fark olduğunu da ortaya koymuştur ($\chi^2=189,072^a$, a: 0 hücrenin beklenen frekansları 5'in altındadır. Minimum beklenen hücre frekansı 11,4'tür, 10 df, p<0,01). Bu fark yaşla ya da cinsiyetle değil sadece yaşlıların yaptıkları açık mekan etkinlikleriyle ilişkilidir.

Tablo 3. Yaşlıların gerçekleştirdiği etkinlik yüzdeleri

	Frekans	Sıklık (%)	Geçerli %	Kümülatif %
Arkadaşlarla vakit geçirme	47	37,6	37,6	37,6
Oturma-dinlenme	33	26,4	26,4	64,0
Yeme-içme	9	7,2	7,2	71,2
Torun gezdirme	5	4,0	4,0	75,2
Hava alma	3	2,4	2,4	77,6
Alışveriş	4	3,2	3,2	80,8
Yürüyüş	7	5,6	5,6	86,4
Buluşma	1	,8	,8	87,2
Gazete-kitap okuma	4	3,2	3,2	90,4
Tavla vb. oyunlar oynama	7	5,6	5,6	96,0
Örgü örme	5	4,0	4,0	100,0

Soru 3'e ilişkin bulgular

Kentsel açık mekânlara gitme nedenlerini belirlemeye yönelik sorulan soruda ulaşılabilirlik (% 34,4), doğallık (% 33,6) ve güvenlik (% 32) seçenekleri verilerek bu mekanlara gitmelerinde en etkili olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Üç kriterin de değerleri yakın derecede yüksektir ve üç kriter de yaşlıların bu mekanlara gitmelerinde etkilidir (Tablo 4). Yapılan χ^2 testi ulaşılabilirlik, doğallık, güvenlik kriterlerinin yaşlıların açık mekan kullanımları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2=0,112^b$, b: 0 hücrenin beklenen frekansları 5'in altındadır. Minimum beklenen hücre frekansı 41,7'dir, 2df, $p<0,01$) Yaşlıların tümünün gitme nedenleri benzerdir herhangi bir cinsiyet farklılığı bulunmamaktadır, kadınların da erkeklerin de bu mekanlara gitmesinde üç kriter (*ulaşılabilirlik, doğallık, güvenlik*) de etkilidir.

Tablo 4. Yaşlıların açık mekânları tercih etme yüzdeleri

	Frekans	Sıklık/%	Kümülatif %
Ulaşılabilirlik	43	34,4	34,4
Doğallık	42	33,6	68,0
Güvenlik	40	32,0	100,0
Toplam	125	100,0	

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yaşlı mekânlarının önemini vurgulayan pek çok çalışma (Orsega-Smith, Mowen, Payne Godbey, 2004; Sugiyama & Ward Thompson, 2007; Booth, 2000) yapılmıştır. Bazı araştırmalar ise yaşlı mekânlarının yaşlıların istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması gerektiğini ortaya koymuştur (Howell, 1980; Kitwood & Bredin, 1992; McKee, Houston & Barnes, 2002). Ancak yaşlılara yönelik mekânların nasıl tasarlanması gerektiğine ilişkin bilimsel veriler kısıtlıdır. Bu çalışmada amaç, hangi kentsel açık mekânların yaşlılar tarafından ne kadar ve ne amaçla kullanıldığının belirlenmesidir. Diğer bir deyişle; yaşlılara uygun kentsel açık mekânlar için tasarım ölçütleri ortaya koymak, yaşlıların kentsel yaşama katılımlarını, kentsel açık mekan kullanımını araştırmaktır. Çünkü yaşlılık döneminde zorunlu meşguliyetler azalır, boş zamanlar artar eğer bu boş zamanları doğru mekânlarda geçirmezlerse yaşlılar, çatışmalara ve maddi-manevi krizlere maruz kalır.

Yaşlıların kentsel açık mekân kullanımları sorgulandığında en çok kent parklarını kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bu da literatürde ortaya konan; yaşlıların psikolojik çöküntüden kurtulması, toplumla uyumlu bireyler olması için sosyalleşmesi ve buna uygun mekânlarda vakit geçirmesi gerekmektedir sonucunu destekler. Yaşlıların sosyalleşmesinde önemli mekânlardan biri kent parklarıdır.

Yaşlılıkta da yaşam kalitesini arttırmak açısından serbest zaman etkinlikleri çerçevesinde yaşlıların etkinliklerini ihmal etmemeleri gerekir. Yaşlılar açık mekân etkinliklerine yönlendirilmelidir, çünkü bu etkinlikler yaşam kalitesini artırır ve olduklarından daha fazla şey ifade eder (Selekler, 2007; Menichetti, Cipresso, Bussolin & Graffigna, 2015). Bu nedenle kentsel açık mekânlarda yaşlıların hangi etkinlikleri yaptıklarını belirlemek amaçlanmış ve en çok emsallerle vakit geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü yaşlı için arkadaşlık çok önemlidir. Emsallerle birlikte olmak yaşlının yaşam doyumunda belirleyici rol oynar (Görgün-Baran, 2008). Rose'a (1965) göre gençlerden kopan ve kendi aralarında etkileşime ağırlık veren yaşlılar, emsalleriyle daha fazla bir arada olarak toplumsal bir alt grup oluşturur. Bu nedenle yaşlıların emsalleriyle sohbet ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri açık mekânlar olması önemlidir. Bu çalışmada bu etkinliğin ön plana çıkması da bu bilgileri desteklemektedir.

Ağırlıklı olarak verilen diğer bir cevap oturma-dinlenme olarak belirlenmiştir. Oturmak-dinlenmek, yaşlılar için oldukça önemli bir davranış biçimidir. Yaşlıların fiziki kısıtlamaları onları daha pasif etkinliklere yönlendirir, bu nedenle kentsel açık mekânlarda, parklarda; oturma, dinlenme, seyir gibi etkinlikler onların önemli boş zaman etkinliklerindedir (Karan vd, 2007). Çünkü yaşlıların en önemli ihtiyaçlarından biri dinlenme, huzur bulmadır (Simmons, 1980; Koç, 2002). Bu nedenle kentsel açık mekânlarda yaşlıların neden en çok oturup dinlendiğini anlamak mümkündür.

Yaşlıların kentsel açık mekânlara gitme nedenleri sorgulandığında; doğallık, ulaşılabilirlik ve güvenlik faktörleri belirlenmiştir. Genellikle insanlar su ve bitki gibi doğal elemanlar içeren çevreleri tercih ederler (Kaplan & Kaplan, 1989; Kaplan & Kaplan, 1990; Kaplan, 1995; Ulrich, 1992) ve doğal çevreler insanların iyi hissetmesini sağlar (Kaplan, 1995; Ulrich, 1991). Kaplan ve Kaplanın (1990) çalışmaları doğallığın önemli iyileştirici ve yatıştırıcı etkileri olduğunu belirlemiştir. Herzog (1989) yaptığı çalışmada doğal çevrelerin iyileştiricilik ve dinlendiricilik yüzdesinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle yeşil dokuya sahip park vb. kentsel açık mekânlar yaşlılar tarafından tercih edilir. Ulaşım sorunu olmaması, kentsel açık mekânların yaşlılar tarafından kullanımını artırır, yürüyerek veya toplu taşıma araçlarıyla kolayca ulaşmaları kullanım durumunu etkileyen önemli nedenlerdir. Güvenlik de yaşlıların kullanımını etkilemekte, güvenli mekânlar onları memnun etmekte ve yaşam kalitelerini arttırmaktadır.

Sonuç olarak; yaşlıların önemli ihtiyaçlarından olan huzur ve sükûneti sağlayan, onların güven ve uyum duygusunu geliştiren, etkinlikler yapmalarına imkân tanıyan, ayrıca emsalleriyle vakit geçirebilecekleri; doğal, ulaşılabilir, güvenli kentsel açık mekânlar özellikle kent parkları tasarlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Booth, M.L. (2000). Assessment of physical activity: An international perspective. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(2), 114-120.
- Connel, B.R., Sanford, J.A. & Lewis, D. (2007). Therapeutic effects of an outdoor activity program on nursing home residents with dementia. *Journal of Housing for Elderly*, 21(3-4), 195-209.
- Fujita, K., Fujiwara, Y., Chaves, P., Motohashi, Y. & Shinkai, S. (2006). Frequency of going outdoors as a good predictor for incident disability of physical function as well as

- disability recovery in community dwelling older adults in rural Japan. *Journal of Epidemiology*, 16(6), 261-270.
- Görgün-Baran, A. (2008). Yaşlılıkta sosyalizasyon ve yaşam kalitesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 86-97.
- Harel, Z. (1981). Quality of care, congruence and well-being among institutionalized aged. *The Gerontologist*, 21(5), 523-531.
- Herzog, T.R., Maguire, C.P. & Nebel, M.B. (2003). Assessing the restorative components of environments. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 159-170.
- Howell, S. (1980). *Designing for Aging: Patterns of Use*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Jacobs, J., Cohen, A., Hammerman Rozenberg, R., Azoulay D., Maaravi, Y. & Stessman, J. (2008). Going outdoors daily predicts long-term functional and health benefits among ambulatory older people. *Journal of Aging and Health*, 20(3), 259-272.
- Kaplan, S., (1995). The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework. *Journal of Environmental Psychology*, 15, 169-182.
- Kaplan, R. & Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. New York: Cambridge University Press.
- Kaplan, R. & Kaplan, S. (1990). Restorative experience: The healing power of nearby nature. In Francis, M. and Hester, R. T., Jr (Eds) *The Meaning of Gardens: Idea, Place and Action*. Cambridge: The MIT Press. (p. 238-243).
- Kaplan, R., Kaplan, S. & Ryan, R.L. (1998). *With People in Mind*. Washington: Island Press.
- Karan, M.A., Doğan, C., Gündüz, Ş., Erdoğan, M., Yücel, N., Karali, T., Arslantürk, Z., Amman, T., Köylü, M., Kazıcı, Z., Köten, A., Çerik, O. & Balcıoğlu, İ. (2007). *Yaşlılık Dönemi ve Problemleri*. İstanbul: İSAV.
- Kitwood, T. & Bredin, K. (1992). A new approach to the evaluation of dementia care. *Journal of Advances in Health and Nursing Care*, 1, 41-60.
- Koç, M. (2002). Gelişim psikolojisi açısından yaşlılık döneminde bireysel gelişim. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 12, 149-160.
- McKee, K.J., Houston, D.M. & Barnes, S. (2002). Methods for assessing quality of life and well-being in frail older people. *Psychology and Health*, 17(6), 737-751.
- Menichetti, J., Cipresso, P., Bussolin, D. & Graffigna, G. (2015). Engaging older people in healthy and active lifestyles: A systematic review. *Ageing and Society*, 1, 1- 25.
- Oğuz, D., Çakçı, I., Sevimli, G. & Özgür, Ş. (2010). Yaşlı bakım evlerinde dış mekân tasarımı. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 3(1-2), 23-33.
- Orsega-Smith, E., Mowen, A.J., Payne, L.L. & Godbey, G. (2004). The interaction of stress and park use on psycho-physiological health in older adults. *Journal of Leisure Research*, 36, 232-256.
- Rose, C.L. (1965). Representativeness of volunteer subjects in a longitudinal aging study. *Human Development*, 8, 152-156.
- Selekler, K. (2007). Alzheimer hastalığında koruyucu faktörler var mı? *Türk Geriatri Dergisi*, 10(3), 156-168.
- Simmons, L.W. (1980). Social participation of the aged in different cultures, C. Tibbits (ed), *Social Contribution by the Ageing*. New York: Arno Press.
- Simonic, T. (2006). Urban landscape as a restorative environment: Preferences and design considerations. *Acta Agriculturae Slovenica*, 87(2), 325-332.
- Sugiyama, T. & Ward Thompson, C. (2007). Measuring the quality of the outdoor environment relevant to older people's lives. In C. Ward Thompson & P. Travlou (Eds.), *Openspace: People Space*, 153-162. Abingdon UK: Routledge.
- Susman, R. & Riley, M.W. (1985). Introducing the oldest old. *Millbank Memorial Fund Q*, 63, 177-186.
- Ulrich, R.S. (1983). Aesthetic and affective response to natural environment. *Human Behavior and Environment*, 6, 85-125.

- Ulrich, R.S. (1992). How design impacts wellness. *Healthcare Forum Journal*, 20, 20-25.
- WHO, (1989). Health of the elderly. *Technical Report Series*. No: 779, Geneva.
- Zeisel, J., Silverstein, N.M., Hyde, J., Levkoff, S., Lawton, M.P. & Holmes, W. (2003). Environmental correlates to behavioral health outcomes in Alzheimer's special care units. *Gerontologist*, 43(5), 697-711.